

Tillsyn för minskad smittspridning av covid-19 – LSS-boende för vuxna

Tillsammans kan vi minska smittspridning. I den nationella tillsyn som IVO genomfört i 1 045 verksamheter för att uppmärksamma vikten av följsamhet till basala hygienrutiner, har 167 bostäder med särskild service för vuxna (9 § 9 LSS) ingått. Här sammanfattas faktorer och exempel som verksamheterna betonat som särskilt viktiga för att minska risk för smittspridning.

SÄKERSTÄLL ATT BASALA HYGIENRUTINER FÖLJS

Alla verksamheter som IVO har haft kontakt med i tillsynen uppger att de är medvetna om och arbetar för att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer genom att hålla avstånd, tvätta händerna ofta och att stanna hemma vid tecken på sjukdom.

Verksamheterna har varit noga med att uppmärksamma symtom, såväl hos medarbetare som bland brukare.

I arbetet med att implementera rutiner understryker verksamheterna vikten av att ge tydliga direktiv till medarbetarna – till exempel att det är viktigt att följa de basala hygienrutinerna och att inte använda privata kläder och smycken på jobbet.

Verksamheterna beskriver också att de arbetar aktivt med att uppmuntra och stötta de boende att sköta sin handhygien och att vistas mindre i gemensamma utrymmen.

» **För att få följsamhet till de basala hygienrutinerna handlar det om att skapa delaktighet hos medarbetarna och de boende.**

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Tydliga direktiv om hur de basala hygienreglerna ska efterlevas.
- Delaktighet hos medarbetare och boende för ökad följsamhet till reglerna.
- Bildstöd och annan anpassad information.
- Förbered, informera och utbilda även brukarna på nya rutiner och på vad som kan komma att ske.
- Öva med skyddsutrustning på.

IVO:S TILLSYN

IVO har genomfört drygt 1 000 telefonintervjuer med bostäder med särskild service för vuxna (9 § 9 LSS), särskilda boenden samt hemtjänstverksamheter, efter indikationer på att smittspridningen varit stor inom just dessa verksamheter.

Syftet med tillsynen är bland annat att sprida kunskap mellan verksamheter, för att bidra till en minskad smittspridning. Här fokuserar vi särskilt på vad som framkommit i tillsynen av bostad med särskild service för vuxna (9 § 9 LSS).

167 bostäder med särskild service för vuxna (9 § 9 LSS), både privata och offentliga aktörer i landets alla kommuner, har ingått i tillsynen.

Urvalet av verksamheter gjordes utifrån risk (klagomål, anmälningar), geografi (för att täcka alla kommuner), verksamhetstyp samt driftsform (offentlig eller privat). IVO kommer även att genomföra en fördjupad tillsyn i de verksamheter där tillsynen funnit allvarliga brister.

IVO valde att kontakta verksamheternas enhetschefer eftersom de bär ansvar för att basala hygienrutiner efterlevs i verksamheten.

Det finns ytterligare två informationsblad från IVO om vår äldre tillsyn, ett som rör särskilda boende för äldre (SÄBO) och ett som rör hemtjänst.

Läs mer om IVO:s äldre tillsyn på www.ivo.se/tillsynaldre

ARBETSSÄTT FÖR ATT MINSKA SMITTSPRIDNING

De flesta verksamheter har gjort riskbedömningar och handlingsplaner för varje person på boendet. I det arbetet har man exempelvis ställt sig frågan om den boende tillhör en riskgrupp och hur man ska hantera eventuell smitta för just den här personen utifrån personens kognitiva och fysiska förutsättningar. Det har också handlat om att identifiera behov av att stötta den boende i sina hygienrutiner (nysa i armvecket, tvätta händerna ofta, med mera).

I vissa verksamheter har man utökat städrutinerna och gjort en översyn av tänkbara kontaktytor för smitta.

” Vi gjorde tidigt riskbedömningar och handlingsplaner för varje brukare.

” Nu tar vi inte längre kakor ur samma burk.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Riskbedömningar och handlingsplaner för varje brukare.
- Arbeta mer enskilt med brukarna istället för i grupp.
- Inköp på annat sätt än att gå i butiker.

ORGANISERING (PERSONALPLANERING/ BEMANNING) FÖR ATT MINSKA SMITTSPRIDNING

En grundprincip för många verksamheter har varit att begränsa antalet personer som har kontakt med varje boende till så få som möjligt. I en stor del av verksamheterna har man också försökt att i en så liten utsträckning som möjligt använda vikarier. De chefer vi har intervjuat vittnar om att det finns personal att tillgå, då dagliga verksamheter har stängts och medarbetare i dessa verksamheter kan bemanna boenden.

I personalplaneringen inför sommaren ser verksamheterna dessutom till att vikarier inte arbetar på flera olika ställen. Man bemannar också upp mer än vanligt, för att kunna möta högre sjukfrånvaro än normalt.

Personalplaneringen har krävt att man behövt tänka nytt och vara flexibel. Det har hos många också utvecklats ett samarbete mellan olika professioner och verksamheter för att gemensamt kunna hantera situationen med covid-19.

” Det är viktigt att skapa en balans mellan allvaret i situationen och en känsla av trygghet och lugn, både hos personal och hos brukare.

” Dialogen och utbytet av erfarenheter inom och mellan olika verksamheter har varit viktig. Det är tydligt att vi har ökat samarbetet över gränserna.

” För att nå en bra bemanning behöver man vara flexibel och tänka nytt.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Begränsa antalet medarbetare som har kontakt med varje brukare genom att:
  - vara restriktiva i att använda vikarier och inte använda personalpool
  - sträva efter att använda en begränsad personal grupp.
- Samarbete inom och mellan verksamheter kring personalplaneringsfrågor.

GE GODA INSATSER TROTS BEGRÄNSNINGAR I BRUKARNAS LIV

Det har ofta varit en svår omställning för de boende som har daglig verksamhet, när den dagliga verksamheten håller stängt. Det har inneburit att många verksamheter har fått arbeta på nya sätt med aktiviteter för att skapa en meningsfull vardag för de boende. Flera verksamheter beskriver att man köpt in extra material för att kunna stötta de boende att sysselsätta sig när den dagliga verksamheten är stängd och livet i övrigt begränsas på grund av restriktioner. Vissa har ordnat med pärmar eller anslag med förslag på aktiviteter.

Verksamheterna som IVO tillsynat beskriver att det har varit svårt att skapa förståelse hos de boende kring den rådande situationen. Det har varit en utmaning att få de boende att förändra eller förstärka sina hygienrutiner. En del blir rädda och oroliga när medarbetarna bär skyddsutrustning. I de samtal som IVO haft med verksamheterna har många berättat att man arbetat med att implementera rutiner genom att förbereda brukarna på vad som är på gång, informerat och utbildat dem med hjälp av bildstöd, lättläst text med mera.

För att behålla en känsla av trygghet och lugn bland de boende har det varit viktigt att inte bara prata om det de boende inte får göra, utan att också lyfta fram vad de kan och får göra.

” Vi har fått tänka nytt och vara kreativa på många sätt. Vi har till exempel hittat på olika aktiviteter som kan genomföras utomhus och sett till att det finns mer utrustning för lek, sport eller hobby i boendet.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Förbered, informera och utbilda brukare om nya rutiner med hjälp av bildstöd, samtalskortor, lättläst information etc.
- Öva med skyddsutrustning för att minska oro hos brukare.
- Nyttänk, kreativitet och flexibilitet kring aktiviteter.

HANTERA MEDARBETARNAS ORO

Verksamheterna beskriver att det har varit viktigt med ett närvarande ledarskap för att kunna hantera medarbetarnas oro. Genom att vara tillgänglig och ha en kontinuerlig dialog har man kunnat skapa en balans mellan allvaret i situationen och en känsla av trygghet och lugn – både hos personalen och hos brukarna.

” Ett närvarande ledarskap och kontinuerlig information är nyckeln.

» Vi har skapat utrymme vid flera tillfällen under dagen då vi pratar om de senaste kring covid-19 och ventilerar vår oro.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Ett närvarande ledarskap
- Strukturerad kommunikation och information
- Kontinuerlig dialog

MÖTA NÄRSTÅENDES ORO

Vissa verksamheter beskriver att man arbetat med anpassad information till närstående. Det har haft en lugnande inverkan att berätta om vad som händer i verksamheten utifrån den rådande situationen.

Verksamheterna har också hitta andra sätt för de boende att möta sina närstående än att träffas fysiskt inne på boendet. Vissa har till exempel arrangerat möten med närstående utomhus, digitalt eller på andra sätt som minimerar antalet personer i gemensamhetsutrymmen.

» Anhörigas oro har vi hanterat genom att informera dem om vad som händer i verksamheten och vilka rutiner vi infört med anledning av covid-19.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Anpassad information till närstående.
- Andra sätt att mötas, till exempel utomhus och digitalt.

SKAPA ETT TYDLIGT INFORMATIONSFLÖDE

Den kanske största utmaningen har varit att kunna ge medarbetarna uppdaterad och riktig information anpassad till förutsättningarna i verksamheten. Verksamheterna har löst det genom att man har tagit fram information på olika språk och samlat uppdaterad information till medarbetarna på ett och samma ställe. De chefer IVO har pratat med uppger att de också har haft täta avstämningar med sina medarbetare.

» Se till att samla uppdaterad information så att den lätt går att hitta och förstå för alla.

» Kommuniera på ett strukturerat sätt.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Anpassad information till medarbetare på flera olika språk.
- Dagliga avstämningar mellan chef och medarbetare.
- Uppdaterad information samlad på en plats.
- E-utbildningar om bland annat covid-19.
- Utbildningar om skyddsutrustning och basala hygienrutiner.

FÖRBEREDELSE OCH PLANERING

I det förberedande arbetet införde vissa verksamheter en karantänavdelning där det är tänkt att smittade personer ska kunna vistas under en begränsad tid vid behov. En del verksamheter har också tagit fram Corona-kit för att agera snabbt om man får smitta på boendet. I det förberedande arbetet har vissa också tagit fram rutiner och handlingsplaner för personalen om det blir skarpt läge.

Några boenden har förberett sig genom att ha extra beredskapspersonal. I vissa fall har personal från nedstängda dagverksamheter börjat arbeta på boendet. Det har inneburit att boende fått hjälp och stöd i sin vardag från personer som de redan känner, vilket är särskilt positivt för denna målgrupp.

» Ta fram rutiner och handlingsplaner som medarbetarna kan använda i skarpt läge.

EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER

- Corona-kit som sätts samman i verksamheten (t ex pärmar med information, boxar med skyddsutrustning, med mera).
- Förbereda karantänavdelning för smittade personer.
- Personalplanering i form av beredskapspersonal.
- Rutiner och handlingsplaner för personalen.
- Riskanalyser på organisationsnivå och individnivå.

VILKA PERSONER HAR INSATSEN BOSTAD MED SÄRSKILD SERVICE FÖR VUXNA?

Bostad med särskild service för vuxna (9 § 9 LSS) är en insats enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Till exempel kan personer med utvecklingsstörning, autism, förvärvade hjärnskador bo i ett LSS-boende. Det kan också vara personer som har så pass omfattande psykiska och fysiska funktionsnedsättningar att de behöver ett omfattande stöd.